

Dwalen door het verleden

Ter herinnering aan de bezetting en bevrijding van het Westland zijn vijf routes ontwikkeld langs plaatsen in de regio die het decor vormden van bijzondere gebeurtenissen uit de Tweede Wereldoorlog.

Vandaag wandelroute 4: 'Het plein als getuige van de oorlog'

Uniek zicht op het Wilhelminaplein in de Tweede Wereldoorlog

'De laatste Duitse soldaat fietst over het Wilhelminaplein'. Een veelbetekenende aantekening achter op een klein fotootje dat kort na de bevrijding gemaakt werd door Marcel van der Vlucht senior. De Naaldwijkse fotograaf legde in die bevrijdingsdagen enkele bijzondere momenten vast vanuit het vensterraam op Heerenstraat 23.

-- DOOR ESDOR VAN ELTEN

"Het is een foto uit een serie kleine foto's die hij altijd op een aparte pek heeft bewaard", vertelt zijn zoon, eveneens fotograaf, Marcel van der Vlucht. Waarom deze en een aantal andere foto's uit die periode zo speciaal voor zijn vader waren weet hij niet zeker: "Ze markeren enerzijds het begin van zijn carrière als fotograaf. Tegelijkertijd heeft een foto zoals van deze vertrekkende soldaat ook een groot historisch gewicht. Er gebeurt echt iets bijzonders."

Uitzicht op het plein

Tijdens de Tweede Wereldoorlog was het Wilhelminaplein, net als tegenwoordig, het centrale punt van Naaldwijk en er speelde zich hier van alles af. Nadat in 1942 alle namen van de koninklijke familie in de ban werden gedaan, werd het plein op last van de bezetter hernoemd naar 'Marktplaats'. Eén van de eerste dingen die werden gedaan na de Bevrijding was het in ere herstellen van de oorspronkelijke naam door het terughangen van de naambordjes die door de oorlogsjaren heen zorgvuldig waren bewaard. Marcel van der Vlucht sr. had in de laatste jaren van de oorlog een uniek uitzicht op het Wilhelminaplein. Hij was in de winter van 1943 vanuit zijn geboorteplaats Sassenheim naar Naaldwijk gekomen om aan de Arbeitseinsatz te ontsnappen. Hij werkte in

De laatste Duitse soldaat verlaat via het Wilhelminaplein Naaldwijk.

Foto Marcel van der Vlucht sr.

Foto - Thierry Schut.

Marcel van der Vlucht jr. met de Kodak camera waarmee zijn vader de bijzondere foto's van de Bevrijdingsdagen maakte.

de bakkerij van Cor van den Berg op de Heerenstraat 35. De rest van zijn leven zou hij Naaldwijk niet meer verlaten, want hij trouwde met Kitty Vollebregt van Heerenstraat nummer 49. "Mijn vader was van jongs af aan geïnteresseerd in fotografie en film. Hij wilde graag animator bij Walt Disney worden", vertelt Marcel. "Wordt eerst maar een goede fotograaf", zeiden ze tegen hem. En dat werd hij. Van der Vlucht fotografeerde niet alleen de vertrekkende Duitsers, maar ook de binnentrekkende bevrijders. Opnieuw vanuit het raam legde hij vast hoe een groep Naaldwijkers zich verdrong rondom een Canadese Jeep op het plein. "Ook een bijzonder moment", vindt Marcel. "Elke Geallieerde soldaat werd als een held onthaald. Het moet ook voor hen een geweldige ervaring geweest zijn." Deze foto vereeuwigde een spontaan moment. Korte tijd later maakte Van der Vlucht ook foto's van de herinstallatie van burgemeester Elsen: "Een officieel moment. Het plein stond vol."

Kaalknippen

Korte tijd daarvoor stond het plein ook vol, maar dan voor een minder verheffende gebeurtenis: het vernederen van de vrouwen en meisjes die een relatie waren aangegaan met een Duitser. Ze werden met een kar het plein opgereden en vervolgens onder hoongelach van het publiek kaalgeknipt. "Er zijn meerdere foto's van", weet Marcel. "Eén ervan, van vrij dichtbij genomen, kwam uit ons archief en werd in eerste instantie aan mijn vader toegeschreven. Maar die maakte op vrijwel hetzelfde moment foto's vanuit 'zijn' raam, dus dat kan niet." Hoe de foto's dan bij Van der Vlucht zijn beland? "Het zou kunnen zijn dat ze gemaakt zijn door Cees Freen, die eertijds een fotozaak in Naaldwijk had. Na de oorlog ging mijn vader bij hem werken en uiteindelijk nam hij de zaak, met het archief, over." Maar of deze foto werkelijk van de hand van Freen is weet Marcel niet: "Hij was op dat plein, maar er werd op dat moment ook een film gemaakt, die nu in het Westlands archief ligt en die ook aan Freen toegeschreven wordt. Wellicht had hij nog een assistent die ter plaatse was, we weten het niet." Marcel heeft alle foto's grondig bestudeerd, want hij vindt het wel bijzonder dat er van één zo'n moment vanuit meerdere hoeken en standpunten foto's zijn gemaakt: "Ik noem het wel eens een 'Zapruder moment', naar het beroemde filmpje van de moord op president Kennedy. "Door het van verschillende kanten te kunnen bekijken wordt je blik op zo'n historisch moment duidelijker."

De route 'Het plein als getuige van de oorlog' leidt je langs plekken met oorlogsherinneringen in Naaldwijk, met het Wilhelminaplein als centraal punt. Hier werd de klok uit de toren geroofd om te dienen als oorlogsmateriaal voor de bezetter. Hier liggen de 'Stolpersteine' die herinneren aan het tragische lot van de familie van Tijn. Maar dit was ook de plek van uitbundig feest na de Bevrijding. De audioroute is te downloaden op <https://izi.travel/en>.

